

6. Accounting in Ukraine under implementation of the European legislation [Електронний ресурс] : monograph / M. Luchko, N. Khorunzhak, I. Benko [et al.] ; under the guidance M. Luchko. - Ternopil : TNEU, 2017. - 232 p.

Бендюшко О. І.

студентка

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ВІТЧИЗНЯНА ТА ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА

На сьогоднішній день у світовій практиці прослідковується стрімка тенденція зростання ваги нематеріальних активів в системі нагромадження національного багатства, при цьому в країнах з розвинутою економікою спостерігається збільшення частки вартості об'єктів інтелектуальної власності у вартості майна компаній.

В сучасних умовах нематеріальні активи є досить важливим об'єктом бухгалтерського обліку на провідних підприємствах світу, адже саме їх наявність значною мірою визначає конкурентоспроможність. Але, на відміну від підприємств з розвинених країн, в українській практиці існує безліч проблем, пов'язаних із оцінкою та відображенням в обліку даних активів. Відповідно актуальності набуває питання визначення ролі та впливу нематеріальних активів на діяльність вітчизняних і зарубіжних підприємств.

Поняття «нематеріальні активи» в Україні у вітчизняній бухгалтерській практиці з'явилося в травні 1988 року тільки для спільних підприємств з іноземною участю.

Єдиного визначення категорії «нематеріальні активи» у нормативних документах не існує. Неоднорідність змісту наведених визначень спричинена веденням обліку нематеріальних активів за різним спрямуванням. Якщо ж узагальнити усі джерела, то нематеріальний актив – це актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований, використовується в процесі господарської діяльності більше одного року і сприяє отриманню додаткового доходу. До критеріїв визнання нематеріальних активів можна віднести: відсутність матеріальної форми, можливість ідентифікації, термін використання більше року та застосування в основній діяльності.

За своїми характерними ознаками, складом та рівнем впливу на результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємств нематеріальні активи виступають унікальним об'єктом бухгалтерського обліку. У процесі організації обліку нематеріальних активів досить часто з'являються проблемні моменти, які полягають у тому, що основною їх характеристикою є відсутність матеріального вираження та високий ступінь невизначеності щодо майбутніх вигод, які ймовірно будуть отримані від їх використання.

На підприємствах України нематеріальні активи відображають відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», а у державному секторі відповідно до НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи».

Поняття «нематеріальні активи» в різних країнах дуже схожі. У балансах зарубіжних компаній стаття, за якою відображаються нематеріальні активи, має різні назви: «Нематеріальні активи», «Нематеріальні основні засоби», «Нематеріальні основні фонди», «Інші активи».

В діючому плані рахунків передбачено рахунок 12 «Нематеріальні активи», на якому обліковуються нематеріальні активи, відповідно до субрахунків.

Облік нематеріальних активів і економічна сутність зносу нематеріальних активів в бюджетних установах мають деякі відмінності в порівнянні з обліком на виробничих підприємствах. В бюджетних установах відбуваються процеси господарської діяльності, при цьому амортизація на нематеріальні активи не нараховується, але обов'язковим є нарахування зносу.

Особливістю бюджетного обліку є те, що при нарахуванні зносу на нематеріальні активи не створюється резерв для їх відновлення, що зумовлює залежність установи не від фактичної потреби оновлення активів, а від обсягів фінансування з державного бюджету.

Основною відмінністю міжнародних стандартів від національних є те, що в міжнародних стандартах приділяється увага лише основним аспектам бухгалтерського обліку нематеріальних активів, оскільки створення більш детальних стандартів зробило би неможливим їх застосування іншими країнами.

У міжнародній практиці оцінка нематеріальних активів – це процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися об'єкти нематеріальних активів у фінансовій звітності.

У фінансових звітах розкривається інформація про:

- 1) балансову вартість переоцінених нематеріальних активів;
- 2) дату чинності переоцінки;
- 3) балансову вартість, яка була б включена у фінансові звіти, якби переоцінені нематеріальні активи відображалися згідно з базовим підходом.

Посилення управлінської функції обліку в бюджетних установах надасть змогу ефективного використання фінансових ресурсів держави за допомогою контролю використання бюджетних коштів, що використовуються для закупівлі нематеріальних активів у бюджетних установах.

Список використаних джерел

1. Проскуріна Н.М. Проблеми та шляхи удосконалення обліку нематеріальних активів / Н.М. Проскуріна, В.В. Сьомченко, О.М. Бондаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2008. – № 1. – С. 115 – 119.
2. Сутність необоротних активів підприємства та особливості управління ними. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/129-1.pdf>
3. Шелест В.С. Нематеріальні активи як економічна категорія у вітчизняній і міжнародній практиці / В.С. Шелест [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uipv.org/ua/shelest_300513.
4. Яцишин, С. Р. Суб'єкти державного сектору в структурі економіки держави / Світлана Романівна Яцишин // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. [Тернопіль, 10-11 жовтня 2014 р.] - Тернопіль: ТНЕУ, 2014. - С. 181-182. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17261>
5. Яцишин, С. Р. Облік основних засобів: порівняння П(С)БО з МСФЗ / С. Яцишин, А. Матвійчук // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. Науковий журнал Тернопільського національного економічного університету. Випуск 23. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – С. 286-296. URL.: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17078>